

betri

Váðafrágreiðing

1.1.2021 – 31.12.2021

Innihaldsyvirlit

01

1 Inngangur	5
1.1 Lógargrundarlag	6

02

2 Bygnaður	7
-------------------------	----------

03

3 Váðastýring í samtakinum	9
3.1 Leiðsluváttan	10
3.2 Váðar	10
3.3 Ábyrgdarbýti	11

04

4 Kapitalstýring	13
4.1 Grundkapitalur og solvensur	14
4.2 Solvenstørvur	14
4.3 Gearingsgrad	15

05

5 Kredittváði	17
5.1 Málsetningur og váðapolitikkur	18
5.2 Kredittváðækspóneringar	19
5.3 Mótpartsváði – avleidd fíggjaramboð ...	24
5.4 ECAI	24

06

6 Marknaðarváði	25
6.1 Málsetningur og váðapolitikkur	26
6.2 Fráboðanir og arbeiðsbýti	26
6.3 Marknaðarváðækspóneringar	26

07

7 Gjaldføriváði	29
7.1 Málsetningur og váðapolitikkur	30
7.2 Fráboðanir og arbeiðsbýti	30
7.3 Veðsett ogn	30

08

8 Rakstrarváði	31
8.1 Málsetningur og váðapolitikkur	32
8.2 Fráboðanir og arbeiðsbýti	32
8.3 Rakstrarváðækspóneringar	32

09

9 Tryggingarvirksemi	33
9.1 Kapitalur og solvenstørvur	34
9.2 Tryggingarváði	35

10

Fylgiskjal 1: Gearingsgrad upplýsingarskema ...	38
--	-----------

01

Inngangur

1. Inngangur

Endamálið við hesi váðafrágreiðing er at geva innlit í kapitalviðurskifti og váðastýring í Betri P/F.

Henda váðafrágreiðing er gjørd sambært lógarkrøvum um upplýsingarskyldu í áttanda parti í CRR fyriskipanini (*Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringsselskaber*). Dótturfelagið, Betri Banki P/F, ger sjálvstøðuga váðafrágreiðing sambært lógarkrøvum um upplýsing í *Bekendtgørelse nr. 900 af 13. juli 2015 for Færøerne om opgørelse af risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov og CRR fyriskipanini (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 575/2013 af 26. juni 2013 om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter og investeringsselskaber)*.

Upplýsingarnar í hesi váðafrágreiðing viðvíkja Betri P/F. Í hesi váðafrágreiðing verður heitið “bankasamtakið” nýtt fyri at eyðmerkja tann partin av Betri samtakinum, sum upplýsingarkrøvini í CRR fyriskipanini eru galdandi fyri. Dótturfeløgini, Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F, eru ikki fevnd av uppgerðarháttunum í CRR fyriskipanini og innganga tí ikki í flestu av uppgerðunum í hesi váðafrágreiðing.

Váðafrágreiðingin verður almannakunngjørd saman við ársfrásøgnini hjá Betri P/F og lögð á heimasíðuna www.betri.fo.

Váðafrágreiðingin er ikki grannskoðað.

Váðafrágreiðingin er eisini tøk á enskum. Skuldi tað hent, at tað er ósamsvar millum føroysku útgávuna og ensku útgávuna, hevur føroyska útgávan forrættindi.

1.1 Lógargrundarlag

Feløgini í Betri samtakinum eru fevnd av Lov om finansiel virksomhed og Lóg um tryggingarvirksemi. Ognarfelag Tryggingartakaranna f.v.a.á., Betri P/F og Betri Banki P/F eru fevnd av Lov om finansiel virksomhed og eru undir eftirliti av danska Fíggjareftirlitinum. Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F eru fevnd av Lóg um tryggingarvirksemi og eru undir eftirliti av Tryggingareftirlitinum.

Talva 1: Lógargrundarlag

	Lov om finansiel virksomhed	Lóg um tryggingarvirksemi
Ognarfelag		
Tryggingartakaranna f.v.a.á.	■	
Betri P/F	■	
Betri Banki P/F	■	
Betri Trygging P/F		■
Betri Pensjón P/F		■

02

Bygnaður

2 Bygnaður

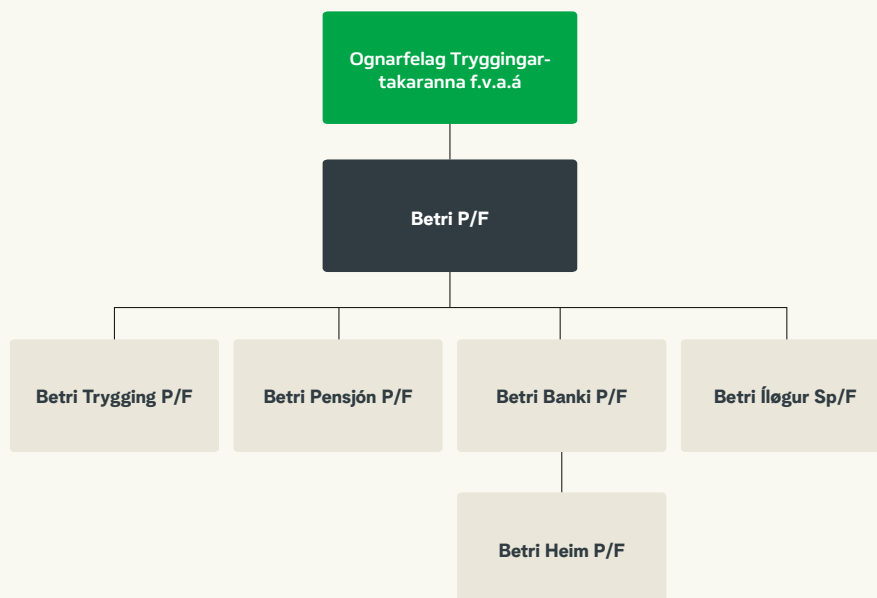
Ognarfelag Tryggingartakaranna f.v.a.á. eigur Betri P/F. Virksemið hjá Betri P/F er í hævudsheitum skipað í dótturfelögum. Betri P/F eigur dótturfelögini Betri Banka P/F, Betri Trygging P/F, Betri Pensjón P/F og Betri Ílögur Sp/F.

Felögini, Betri P/F, Betri Trygging P/F, Betri Pensjón P/F og Betri Banki P/F hava tveystreingjaða leiðslu við nevnd og stjórn. Ábyrgd og uppgávur hjá nevnd og stjórn í feløgum eru ásett í innanhýsis leiðreglum.

Nevndin í Ognarfelag Tryggingartakaranna f.v.a.á. er vald av aðalfundinum í Ognarfelagi Tryggingartakaranna f.v.a.á. Í nevndini í Betri P/F sita tann til eina og hvørja tíð valda nevnd í Ognarfelag Tryggingartakaranna f.v.a.á. Harumframt eru 3 starvsfólkavald umboð í nevndini í Betri P/F.

Nevndin í Betri P/F velur nevndarlimirnar í dótturfeløgum. Í nevndunum í Betri Trygging P/F og Betri Banka P/F eru eisini starvsfólkavald umboð.

Nevndirnar í einstøku feløgum seta stjórnina í hvør sínum felag og samtykkja politikkir og leiðreglur fyri viðkomandi felag.

03

**Váðastýring í
samtakinum**

3 Váðastýring í samtakinum

Betri P/F átekur sær váða við støði í valda virkisgrundarlagnum, umframt yvirskipaðu strategisku málunum, sum nevndin hevur sett.

Stýring av váðunum í samtakinum er eitt av týðningarmiklu økjum, sum dentur verður lagdur á í leiðsluhøpi. Ein óvænnað gongd innan einstøku váðarnar kann ávirka úrslit og solvens í avgerandi mun og harvið framtíðar virkismøguleikar.

Endamálið við váðastýringini er at tryggja, at samtakið ikki átekur sær størri váðar, enn nevndin hevur ásett, og at váða-profilurin er hóskaði í mun til kapitalgrundarlagið.

3.1 Leiðsluváttan

Nevndin í Betri P/F hevur tann 18. mars 2022 góðkent váðafrágreiðingina fyri 2021.

Nevndin er av tí fatan, at váðastýringin í Betri P/F er hóskaði í mun til virkisgrundarlag og virkisætlan felagsins. Somuleiðis metir nevndin, at lýsingin niðanfyri av yvirskipaða váða-profilinum, sum er knýttur at virkisætlanini, gevur eina rætta mynd av váðastýringini í felagnum.

Váttanin frá nevnd er gjørd við støði í virkisgrundarlagnum, tilfari og rapporteringum frá stjórn, innanhýsis grannskoðan, Risk Manager og Complianceábyrgdara, umframt øðrum upplýsingum ella frágreiðingum, sum nevndin hevur fingið.

Gjøgnumgongd av virkisgrundarlagnum og politikkkum vísir, at tey yvirskipaðu krøvini til tey einstøku váðaøkini eru endurspeglad í politikkkum og í leiðreglum frá nevnd til stjórn.

Virðisgrundarlagið hjá Betri P/F tekur støði í hugmynd og tilverugrund felagsins. Betri P/F ynskir at skapa tryggileika og vøkstur í Føroyum og at vera fremsta val føroyinga innan tryggingar-, pensjóns- og bankatænastur. Skilagóð váðastýring og sunnur handilsligur rakstur eru í hesum sambandi týðandi hugtøk og amboð at stýra samtakinum á skilabesta hátt.

Betri P/F ynskir at hava eitt trygt og sterkt kapitalgrundarlag, sum styðjar undir virkisgrundarlagið og sum kann tryggja virkisfrælsi til eina og hvørja tíð. Við ársenda 2021 hevði Betri P/F ein solvens á 76,4%, meðan solvensurin fyri samtakið var 33,4%.

Váðafýsni, sum nevndin hevur ásett, verður stýrt við markvirðum í einstøku politikkkunum, umframt mørkum í leiðreglum frá nevnd til stjórn.

Gjøgnumgongdin vísir eisini, at veruligi váðin liggur innanfyri teir karmar, sum lýstir eru í politikkkum og heimildum til stjórn, og út frá hesum metir nevndin, at tað er samsvar millum virkisgrundarlag, politikkir, mannagongdir og teir veruligu váðarnar fyri tey einstøku økini.

Fleiri upplýsingar og lyklatøl viðvíkjandi váða-profilinum eru at finna í hesi váðafrágreiðing og í ársfrágreiðing felagsins.

3.2 Váðar

Virkiøkini hjá samtakinum fevna um skaðatrygging, peningastovnsvirksemi, lívstrygging, eftirløn, húsamekling og íløguvirksemi. Váðar eru á øllum virkiøkjum, og tí eru váði og váðastýring týðandi partur av rakstrinum hjá samtakinum.

Betri P/F hevur staðfest ávísar váðar, sum knýta seg til virksemi hjá felagnum og tess dótturfeløgum. Felagið leggur dent á, at leiðreglur og mannagongdir eru fyri teir týðningarmestu váðarnar, hvussu hesir váðar verða stýrdir, fylgdir og fráboddir til leiðslu og nevnd.

Váðarnir í Betri samtakinum eru lýstir niðanfyri:

Kredittváði

Kredittváði er váðin fyri fíggjarligum missi, tá kundin ikki er førur fyri at halda sínar fíggjarligu skyldur móttvegis samtakinum. Nærum allur kredittváðin stavar frá virkseminum í Betri Banka P/F, sum bjóðar lán, kredittir, ábyrgdir v.m. til føroyskar privat-, vinnulív- og almennar kundar.

Marknaðarváði

Marknaðarváði er váðin fyri, at marknaðarvirðið á ymiskum ognum og skuld, og møguligum øðrum fíggjarligum tólum, broyrist orsakað av broytingum í marknaðarviðurskiftum. Marknaðarváðin verður býttur upp í rentuváða, partabrævaváða, gjaldoyraváða og aðrar prísváðar.

Gjaldsførisváði

Gjaldførisváði er váðin, ið stendst av, at munur er á tíðarbundnum útgangandi og inngangandi gjaldførisstreymum.

Rakstrarváði

Rakstrarváði er váðin, sum stendst av óskynsemi, manglandi innanhýsis mannagongdum, menniskjaligum mistøkum, skipanarvillum ella av hendingum uttaneftir, íroknað lögfrøðiligar váðar.

Tryggingarváði

Tryggingarváði verður greinaður sum tryggingargjaldsváði, tiltaksváði og lívstryggingarváði. Tryggingargjaldsváðin er váðin fyri, at útreiðslur til skaðar og kostnað eru hægri enn tryggingargjaldini. Tiltaksváðin er váðin fyri, at framtíðar útgjöld víkja týðandi frá tí, sum er avsett. Lívstryggingarváðin er knýttur at gongdini í deyðstítleika og avlamistítleika v.m.

Tryggingarváði er í Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F, sum ikki eru fevnd av *Lov om finansiel virksomhed* og CRR fyriskipanini, sum er grundarlagið fyri hesi váðafrágreiðing. Skaðatryggingar-, lívstryggingar- og pensjónsvirksemi eru tó týðandi

partar av virkseminum í Betri samtakinum og eru tí tikin við sum ein eyka partur aftast í hesi váðafrágreiðing.

Annar váði

Annar váði kann lýsast sum aðrir váðar, sum kunnu vera orsök til fíggjarligt tap, so sum samtaksváðar, strategiskir váðar og aðrir váðar.

3.3 Ábyrgdarbýti

Nevndin í Betri P/F samtykkir við støði í virkisgrundarlagi og strategisku málum felagsins váðapolitikkir fyri tey ymisku váðaøkini í felagnum. Nevndin ásetur eisini yvirskipaðar leiðreglur fyri handfaring og stýring av váða í felagnum.

Nevndin skal tryggja, at bygnaðurin í felagnum er hóskandi og at váðapolitikkir og heimildaravmarkingar eru á øllum viðkomandi váðaøkjum. Nevndin fær regluligar rapporteringar, soleiðis at hon hevur møguleika fyri at hava eftirlit við, um karmarnir í váðapolitikkum og mørk í heimildum verða yvirhildin.

Nevndin í Betri P/F ger regluliga og í minsta lagi eina ferð árliga eina meting av einstøku váðunum og samlaða váðanum hjá felagnum. Støða verður í hesum sambandi eisini tikin til, um váðin er hóskandi.

Stjórn hevur ábyrgdina av dagligu stýringini av felagnum, og skal tryggja at hendan fer fram í samsvari við samtyktar politikkir, leiðreglur og heimildir á teimum ymisku váðaøkjunum.

Nevndirnar í einstøku dótturfeløgnum samtykkja váðapolitikkir fyri tey ymisku váðaøkini og geva viðkomandi leiðslu heimildir innan hesi. Einstøku váðapolitikkirnir verða árliga endurskoðaðir og lagdir fyri viðkomandi nevnd.

Leiðslurnar í einstøku dótturfeløgnum hava ábyrgdina av at eyðmerkja, máta og hava eftirlit við váðunum innan teirra virkisøkið, og at áseta og íverkseta neyðug eftirlit og strategí til at stýra váðunum. Tað eru soleiðis innan øll týðandi virkisøki ásett mørk fyri, hvussu stórar váðar hvørt einstakt virkisøki kann taka á seg. Leiðslurnar rapportera regluliga til hvør sína nevnd um gongdina í váðaøkjum og um mørk í givnum heimildum.

Leiðslan og eftirlitið við váðum er miðsavnað við skipaðari fráboðan til stjórn og nevnd. Dagliga virksemi og eftirlits- og fráboðanarvirksemi eru skild sundur, og verða útintt í ymiskum virkiseindum.

Betri P/F og Betri Banki P/F hava váðastýringseind (Risk Management) og váðaábyrgdari, sum hevur ábyrgdina av váðastýringseindini, vísir til leiðsluna í ávikavist Betri P/F og Betri Banka P/F.

Risk Management hevur eftirlit við kreditt-, marknaðar-, gjaldfør-, rakstrar- og KT-váða. Hetta fevnir eisini um eftir-

lit við váðum tvørtur um váðaøki og fyrisingarligar eindir, umframt váðum frá útveittum virksemi. Eftirlitið skal fremjast samsvarandi uppgávanum hjá váðastýringseindini, lýstar í § 71 í *Lov om finansiel virksomhed og i Bekendtgørelse nr. 902 af 13. juli 2015 for Færøerne om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.*

Risk Management rapporterar hálvárliga til stjórn í Betri P/F um teir váðar, sum eru knýttir at virksemi felagsins. Harumframt ger Risk Management eina árliga frágreiðing til nevndina í Betri P/F. Í Betri Banka P/F rapporterar Risk Management kvartárliga til stjórn og eina ferð árliga til nevnd.

Fleiri upplýsingar viðvíkjandi leiðsluskipanum sambært CRR fyriskipanini, grein 435 (2) og lønarpolitikki v.m. sambært CRR fyriskipanini, grein 450 síggjast í ársfrágreiðing felagsins og á heimasíðu felagsins www.betri.fo.

04

Kapitalstyring

4 Kapitalstýring

Í hesum parti verður kapitalstýring og uppgerð av kapitalkravi og solvenstørvi í bankasamtakinum, sum upplýsingarskyldan í CRR fyriskipanini er galdandi fyri, lýst.

Fjølbroytta virkseimið í samtakinum setir høg krøv til stýring av kapitali og váðum. Kapitalstýringin skal tryggja, at móðurfelag og dótturfeløg hava nøktandi fíggarliga styrki, so virkseimið er á tryggum støði.

Hendingar, sum kunnu ávirka samtakið, eru m.a. tíðir við búskaparligari afturgongd, sveiggj í fíggarjarmarknaðinum og stórar skaðahendingar.

Nevnd og stjórn í Betri P/F hava ábyrgdina av, at felagið altíð lýkur galdandi kapitalkrøv.

4.1 Grundkapitalur og solvensur

Grundkapitalurin verður gjørdur upp sambært CRR fyriskipanini.

Solvensurin verður gjørdur upp sum grundkapitalurin í mun til váðavektaðu ogninnar. Váðavektaðu ogninnar verða gjørdar upp í trimum høvuðsbólkum: kredittváði, marknaðarváði og rakstrarváði.

Talvan niðanfyri vísir uppgerðina av solvensinum hjá samtakinum eftir frádrátti av kapitalinum í Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F.

Talva 2: Solvensuppgerð pr. 31.12.2021 í tkr.

Kjarnukapitalur eftir frádráttir	2.778.244
Grundkapitalur	2.778.244
Kredittváði – vektað ogn uttan fyri handilsognina, íroknað tøl, ið ikki eru tikin við í javna	5.274.157
Marknaðarváði – vektaðir postar	2.383.909
Rakstrarváði	653.766
Vektað ogn tilsamans	8.311.832
Kjarnukapital prosent	33,4%
Solvensprosent	33,4%
Kapitalkrav	
Kjarnukapitalur fyri frádráttir	3.729.551
Avsett til Betri Stuðul	-35.413
Uppskot til vinningsbýti	-40.000
Ótøkiligar ognir	0
Virðisjavnan orsakað av kravi um varsema virðismetan	-3.261
Aðrir frádráttir – kapitalur í Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F	-872.633
Kjarnukapitalur eftir frádráttir	2.778.244
Supplerandi kapitalur	0
Grundkapitalur	2.778.244

4.2 Solvenstørvur

Betri Banki P/F er sum peningastovnur fevndur av upplýsingarkrøvum viðvíkjandi uppgerð av individuellum solvenstørvi sambært Bekendtgørelse om risikoeksponeringer, kapitalgrundlag og solvensbehov.

Niðanfyri verður framferðarhátturin fyri uppgerð av solvenstørvi í Betri Banka P/F lýstur.

Hátturin hjá bankanum til at meta um kapitalurin er nøktandi í mun til núverandi og framtíðar virkseimi (solvenstørvurin), tekur støði í eini tilgongd fyri meting av nøktandi kapitali (ICAAP – internal capital adequacy assessment process) hjá bankanum.

Í ICAAP'inum verða váðarnir, sum bankin er fyri, eyðmerktir fyri at meta um váðamyndina. Síðan verður mett um, hvussu minkast kann um váðarnar við t.d. mannagongdum, tilbúgv-ingarætlanum v.m. At enda verður mett um, hvørjir váðar skulu avdekkast við kapitali.

Solvenstørvurin er bankans egna meting av tí kapitaltørvi, sum mettur verður neyðugur til at dekkja teir váðar, sum bankin hevur átakið sær. Nevndin viðger kvartárliga ásetingina av solvenstørvinum fyri at tryggja, at hesin er hóskandi í mun til virkseimi bankans. Støði verður tikið í tilmæli frá stjórn, sum inniheldur uppskot um støddina á solvenstørvinum.

Harumframt viðger nevndin eina ferð árliga uppgerðarháttin av solvenstørvinum.

Solvenstørvurin verður gjørdur upp eftir 8+ modellinum, har kapitalur verður settur av innan váðækini, kredittváða, marknaðarváða, rakstrarváða, aðrar váðar, umframt ískoyti vegna lógarkrøv. Solvenstørvurin verður uppgerður við støði í váða-profilinum, kapitalviðurskiftum og framtíðarútlitum.

Solvenstørvsuppgerðin verður gjørd við støði í frymli, mentur av Lokale Pengeinstitutter, umframt eftir vegleiðing um nøktandi kapitalgrundarlag og solvenstørv fyri peningastovnar frá Fíggarjareftirlitinum.

Bæði frymilin frá Lokale Pengeinstitutter og vegleiðingin frá Fíggarjareftirlitinum eru grundað á 8+ modellið (talva 3), har støðið verður tikið í solvenskravinum á 8% av váðavektaðu postunum (Súla I). Síðan verður lagt afturat teimum 8%-unum fyri at taka atlit til váðar og viðurskifti, sum ikki eru fult endurspeglad í uppgerðini av váðavektaðu postunum.

Við at taka støði í frymlinum frá Lokale Pengeinstitutter og vegleiðingin frá Fíggarjareftirlitinum metir bankin, at uppgerðin av solvenstørvinum hjá bankanum er rættvísandi.

Uppgerðin av solvenstørvinum eftir 8+ modellinum er lýst í talvuni niðanfyri.

Talva 3: Solvenstørvur eftir 8+ modellinum

1)	Súlu l-kraivið (8% av váðavektaðu postunum)
+ 2)	Inntøka (kapitalur til váðadekkan orsakað av lágum inntøkum)
+ 3)	Útlánsvøkstur (kapitalur til at dekkja natúrligan vøkstur í virkseminum)
+ 4)	Kredittváði, av hesum
4a)	Kredittváði – stórir kundar í fíggjarligum trupulleikum
4b)	Annar kredittváði
4c)	Koncentrationsváði – einstøk millumverandi
4d)	Koncentrationsváði – vinnugreinar
+ 5)	Marknaðarváði, av hesum
5a)	Rentuváði
5b)	Partabrævaváði
5c)	Gjaldoyraváði
+ 6)	Gjaldføringsváði (kapitalur til at dekkja øktar gjaldføringskostnaðir)
+ 7)	Rakstrarváði (kapitalur til at dekkja rakstrarváða afturat súlu l)
+ 8)	Gearing (kapitalur til at dekkja váða orsakað av høgari gearing)
+ 9)	Møgulig ískoyti orsakað av kapitalinstrumentum, sum fella til gjaldingar
+ 10)	Møgulig ískoyti orsakað av lógarásettum krøvum
Íalt =	Kapitaltørvur/Solvenstørvur
-	Av hesum til kredittváða (4)
-	Av hesum til marknaðarváða (5)
-	Av hesum til rakstrarváða (7)
-	Av hesum til annan váða (2+3+6+8+9)
-	Av hesum ískoyti orsakað av lógarásettum krøvum (1+10)

Bankin metir, at teir váðafaktorar, sum tiknir eru við í modellinum, eru dekkandi fyri øll tey váðaøkir, sum lóggávan ásetur, at leiðslan skal leggja upp fyri, tá solvenstørvurin verður ásettur, umframt teir váðar, sum leiðslan metir, at bankin hevur tikið á seg.

Harafturat skulu nevnd og stjórn meta um, hvørt grundkapitalurin er nøktandi til at stuðla undir komandi virksemin. Hendan meting er í Betri Banka P/F partur av ásetingini av solvenstørvinum.

Bankin hevur sett eyka kapital av fyri kredittváða, marknaðarváða og rakstrarváða, sum ikki eru fult dekkjaðir í súlu l-kravinum á 8% av váðavektaðu postunum.

Kredittváði: Lagt verður afturat súlu l kravinum (8%) fyri at taka atlit til kredittváða í mun til stórar kundar í fíggjarligum trupulleikum, annan kredittváða og koncentrationsváða fyri einstøk millumverandi.

Marknaðarváði: Lagt verður afturat súlu l kravinum (8%) fyri

at taka atlit til rentuváða og kredittspennsváða.

Rakstrarváði: Lagt verður afturat súlu l kravinum (8%) fyri at taka atlit til møguligan rakstrarváða.

Í talvuni niðanfyri er uppgerð av nøktandi grundkapitali og solvenstørvum fyri Betri Banka P/F.

Talva 4: Nøktandi grundkapitalur og solvenstørvur 31.12.2021 í tkr.

Bólkur	Nøktandi grundkapitalur í tkr.	Solvens-tørvur
Lógarásett krøv	505.739	8,00%
Kredittváði	56.709	0,90%
Marknaðarváði	45.362	0,72%
Rakstrarváði	18.965	0,30%
Annar váði	0	0,00%
Íalt	626.775	9,91%

Betri Banki P/F hevur fingið álagt ískoytiskrøv, sum verða lögð afturat solvenstørvinum. Fleiri upplýsingar um hesi ískoytiskrøv eru í váðafrágreiðingini fyri bankan og ársfrágreiðing bankans.

Við ársenda 2021 var solvensprosentin hjá Betri Banka P/F 30,7% og solvenstørvurin var 9,9%, umframt ískoytiskrøv á 6,25%-stig.

4.3 Gearingsgrad

Gearingsgradin verður roknað sum kjarnukapitalurin í mun til óvektaðu eksponeringarnar hjá bankasamtakinum.

Í løtuni er einki lógarásett mark fyri, hvat gearingsgradin kann vera. Tá dagfórda CRR fyriskipanin (CRR2) verður sett í gildi í Føroyum, verður eitt mark á 3% ásett, sum svarar til eina hægstu gearing á 33 ferðir kjarnukapitalin.

Bankasamtakið hevði við ársenda 2021 eina gearingsgrad á 22,23%.

Í fylgiskjali 1 er nærri útgreinan av gearingsgradini eftir grein 451 í CRR fyriskipanini.

05

Kredittváði

5 Kredittváði

Kredittváði er váðin fyri fíggarligum missi, tá kundin ikki er førur fyri at halda sínar fíggarligu skyldur móttvegis samtakinum.

Kredittváðin stavar fyrst og fremst frá virkseminum í dótturfelagnum, Betri Banka P/F. Av tí sama verður kredittváðin í størstan mun stýrdur í Betri Banka P/F, og verður hetta lýst niðanfyri.

Fleiri upplýsingar um kredittváða í Betri Banka P/F eru í váðafrágreiðingini fyri bankan.

5.1 Málsetningur og váðapolitikkur

Sum liður í virkisgrundarlagi bankans bjóðar Betri Banki P/F lán, kredittir, ábyrgdir og aðrar tænastr og átekur sær harvið kredittváða.

Nevndin í Betri Banka P/F hevur samtykt kredittpolitik, sum tekur stóði í *Lov om finansiel virksomhed og Bekendtgørelse nr. 902 af 13. juli 2015 for Færøerne om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.* Politikkurin ásetur tær grundreglur, ið eru galdandi fyri, hvussu bankin handfer kredittváða við atliti til virkisskipan bankans, arbeiðsøki og innanfyri teir karmar, ið Fíggarjareftirlitið hevur ásett.

Kredittpolitikkurin verður endurskoðaður av nevdini í bankanum í minsta lagi einaferð árliga.

5.1.1 Heimildir og ábyrgdarbýti

Nevndin í Betri Banka P/F hevur latið heimildir til stjórn, ið hevur veitt ávísar játtanarheimildir víðari til leiðaran á Kredittdeildini, sum so aftur víðarigevur heimildir til ávís starvsfólk.

Útlánsvirksemið hjá Betri Banka P/F verður yvirskipað stýrt av Kredittdeildini, sum fremur regluligar kanningar av, um kredittpolitikkurin verður yvirhildin av rakstrardeildum, og um játtanarheimildir verða hildnar.

Kredittdeildin hevur eftirlit við kredittskipanini og játtanar-mannagongdini í bankanum. Kredittdeildin hevur størri játtanarheimild enn rakstrardeildirnar, og er tí við í játtanini av størri millumverandi eins og á meira truplum málum.

Kredittdeildin rapporterar til stjórn um broytingar í kredittváðanum hjá bankanum, í hvønn mun tær einstøku kundadeildirnar arbeiða innan veittar heimildir og um kredittpolitikkurin verður yvirhildin. Stjórnin leggur hesa rapportering fyri nevnd hvønn ársfjórðing.

5.1.2 Kredittveiting

Málbólkurin hjá bankanum eru feroyskir privat-, vinnulív- og almennir kundar, ið hava góð gjaldsevni.

Fígging verður veitt við stóði í fíggarligu viðurskiftunum hjá

tí einstaka kundanum. Atlit verða tikin til gjaldsevni, afturgjaldsvilja og trygdir. Sum meginregla verður fígging ikki veitt bert grundað á trygdir.

Fyri at lýsa kredittgóðskuna á einstøku kundunum í bankanum verður ein ratingskipan nýtt. Hendan verður m.a. nýtt í sambandi við játtanarheimildir, útveljing av kundum til gjøgnumgongd í sambandi við niðurskrivingar og treytir fyri tittleikanum í uppfylging av einstaka kundanum.

Til flokking verða fylgjandi ratingbólkar nýttir:

- 3 Treytaleyst góðir kundar
- 2a Góðir kundar
- 2b Miðal góðir kundar
- 2c Veikir kundar
- 1 Kundar, har OIK (objektiv ábending um kredittversnan) er staðfest

Fyri at tryggja eina spjaðing av lánunum er í kredittpolitikkinum ásett, at einki einstakt millumverandi, við frádrátti av serliga tryggjaðum krøvum og móttiknum trygdum, sum útgangsstóði kann vera størri enn 10% av grundkapitali bankans. Harumframt verður miðað ímóti, at samlaða upphæddin av 20 teimum størstu millumverandunum ikki er meira enn 175% av kjarnukapitalinum.

Umframt hesar avmarkingar ynskir bankin eitt javnt býti millum útlán til privat og vinnu, og at eingin einstøk vinnugrein er størri enn 10% av samlaðu bruttoútlánum bankans, undantikið kommunur og almennir myndugleikar, har markið er 20%.

5.1.3 Trygdir

Fyri at avmarka kredittváðan ynskir bankin trygd fyri millumverandi við kundar. Tær mest vanligu trygdirnar eru fastogn, skip, fíggarligar trygdir og leysafæ.

Fyri at tryggja einsháttaða virðisáseting av trygdum verða fastar mannagongdir nýttar. Sambært hesum metir bankin leypandi um virðið á teimum veittu trygdunum. Virðið á trygdum verður ásett við stóði í prísinum, bankin metir at fáa í sambandi við eina sølu.

Avtalur við kundarnar um trygdir tryggja, at bankin kann realisera trygdir, um kundar ikki yvirhalda afturgjaldsavtalur við bankan.

Tá bankin uppger solvensprosentíð verður tann útbygdi hátturin fyri fíggarligar trygdir nýttur til kredittváðalækking. Hetta ger, at bankin kann minka um kapitalkrivið á einum millumverandi, har kundin hevur veitt ávís fíggarliga trygd.

Í CRR fyriskipanini er viðmerkt, hvørjar fíggarligar trygdir kunnu nýtast í sambandi við útbygda háttin fyri fíggarligar trygdir til kredittváðalækking. Í hesum sambandi skal viðmerkjast, at tað bara kunnu nýtast fíggarligar trygdir, sum eru útgivnar av eini fyrítøku ella landi við serliga góðari rating.

Við atliti at avmarkingunum í CRR kunnu fíggarligu trygdirnar, sum bankin fær, býttast sundur í høvuðsbólkarnar; innlán, lánsbrøv og partabrøv.

5.1.4 Niðurskrivingar á millumverandi

Bankasamtakið fylgir kunngerð um fíggarligar frásagnir fyri peningastovnar v.m. (Bekendtgerelse for Færøerne om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m. fl.) og nýtir roknskaparligu lýsingina av mishildnum og virðisminkaðum krøvum, sum framganga í hesi kunngerð.

Vísandi til IFRS 9 verður niðurskrivað móti væntaðum tapi fyri allar fíggarligar ognir, sum eru innroknaðar til amortiseraðan kostpris, og tað verður sett av eftir somu reglum móti mettum kredittapi á ikki nýttum kredittilsagnum, tilsagnum um lán og fíggarligum ábyrgdum.

Niðurskrivingarmyndilin, sum verður nýttur í bankasamtakinum, er nærri lýstur í brotinum um niðurskrivingar undir “Nýttur roknskaparháttur” í ársfrásøgnini fyri Betri P/F.

5.2 Kredittváðaksponeeringar

Niðanfyri verða kredittváðaksponeeringar, váðavektaðir postar og kapitalkrøv fyri bankasamtakið tann 31.12.2021 lýst.

5.2.1 Váðavektaðar eksponeeringar og kapitalkrøv

Talvan niðanfyri vísir váðavektaðar postar og kapitalkrøv fyri kredittváðar, útgreinað í eksponeeringsbólkar.

Talva 5: Váðavektaðar eksponeeringar í sambandi við kredittváða í tkr.

Eksponeeringsbólkar	Váðavektaðir postar	Kapitalkrav á 8%
Stjórnir ella tjóðbankar	0	0
Lokalir myndugleikar	0	0
Almennir stovnar	389.341	31.147
Fíggarstovnar	59.793	4.783
Detailkundar	863.885	69.111
Vinnuvirki o.a.	2.179.442	174.355
Trygd við veð í fastari ogn	1.144.947	91.596
Eftirstøða ella trot	312.645	25.012
Aðrar eksponeeringar, herundir aktivuttan mótpartar	214.803	17.184
Lánsbrøv (covered bonds)	0	0
Partabrøv	35.323	2.826
Háváða eksponeeringar	73.978	5.918
Íalt	5.274.157	421.933

5.2.2 Kredittváðaksponeeringar

Samlaða virðið av eksponeeringum eftir virðisjavnan og áðrenn hædd er tikin fyri kredittváðalækkingum var 10.611 mió. kr.

Í talvuni niðanfyri er eksponeering eftir virðisjavnan og niðurskrivingar og áðrenn kredittváðalækking greinað.

Talva 6: Eksponeering eftir virðisjavnan, áðrenn kredittváðalækking í tkr.

Eksponeeringsbólkar	Eksponeering eftir virðisjavnan	Miðal eksponeeringar í árinum eftir virðisjavnan
Stjórnir ella tjóðbankar	659.702	518.693
Lokalir myndugleikar	570.171	540.096
Almennir stovnar	560.228	543.088
Fíggarstovnar	331.218	209.726
Detailkundar	1.710.072	1.643.666
Vinnuvirki o.a.	2.844.736	2.865.364
Trygdir við veð í fastari ogn	3.295.828	3.200.470
Eftirstøður ella trot	272.459	281.029
Aðrar eksponeeringar, herundir aktivuttan mótpart	247.930	227.614
Lánsbrøv (covered bonds)	0	0
Partabrøv	35.323	32.688
Háváða eksponeeringar	83.384	20.846
Íalt	10.611.051	10.083.280

Av tí at nærur allar eksponeeringar hoyra til føroyska marknaðin, verður ikki upplýst um landafrøðiliga spjaðingina av samlaðu eksponeeringunum. Tær eksponeeringar, sum eru uttanfyri Føroyar, eru fyri tað mesta í donsk lánsbrøv.

Talvan niðanfyri vísir býtið av eksponeringum sambært CRR fyriskipanini, sundurgreinað á vinnugreinar. Eisini sæst býtið millum privat og vinnu.

Talva 7: Eksponering eftir virðisjavnan sundurbýtt á vinnugreinar í tkr.

Vinnugreinar	Stjórnir ella tjóð- bankar	Lokalir mynd- ugleikar	Al- mennir stovnar	Fíggjar- stovnar	Detail kundar	Vinnuvirki o.a.	Trygd við veð í fastari ogn	Eftir- støður og trot	Aðrar ekspon- eringar, herundir aktiv uttan mótpart	Láns- brøv (cov- ered bonds)	Part- abrøv	Háváða ekspon- nerin- gar	Íalt
Almennir myndugleikar	0	567.027	480.228	0	3.279	10.705	9.987	0	1	0	0	0	1.071.227
Land- búnaður,veiða, skógbrúk og fiskarí	0	0	0	0	19.595	561.359	2.798	11.266	0	0	0	0	595.017
Framleiðsla og ráevnisvinna	0	0	0	0	60.959	552.471	5.634	48.051	0	0	0	0	667.115
Streymsveiting o.l.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Byggjivirksemi	0	0	80.000	0	88.734	233.087	15.556	4.268	436	0	0	50.242	472.322
Handil	0	0	0	0	135.727	581.405	17.594	23.796	0	0	0	0	758.521
Flutningur, matstovu- og hotelvirksemi	0	0	0	0	61.348	379.917	4.724	27.144	0	0	0	0	473.134
Kunning og samskipti	0	0	0	0	8.035	0	344	2.052	0	0	0	0	10.431
Fíggjar- og tryggingar- virksemi	659.292	0	0	331.218	4.868	46.922	4.688	133	2.220	0	0	0	1.049.341
Fastogn	0	0	0	0	64.091	311.307	48.202	8.390	398	0	0	33.142	465.529
Aðrar vinnur	410	3.144	0	0	238.791	162.141	26.242	9.139	244.877	0	35.323	0	720.068
Íalt Vinna	659.702	3.144	80.000	331.218	682.146	2.828.610	125.781	134.239	247.930	0	35.323	83.384	5.211.477
Privat	0	0	0	0	1.024.646	5.421	3.160.060	138.220	0	0	0	0	4.328.347
Íalt	659.702	570.171	560.228	331.218	1.710.072	2.844.736	3.295.828	272.459	247.930	0	35.323	83.384	10.611.051

Talvan niðanfyri vísir restgildistíðina á kredittekspóningum, býtt í styttri og longri tíðarskeið.

Talva 8: Restgildistíð á kredittekspóning eftir virðisjavnan í tkr.

Eksponeringsbólkar	Uttan uppsøgn	0-3 mðr	3 mðr - 1 ár	1 - 5 ár	Yvir 5 ár	Íalt
Stjórnir ella tjóðbankar	659.702	0	0	0	0	659.702
Lokalir myndugleikar	1.287	129.967	52.408	13.482	373.027	570.171
Almennir stovnar	161.340	37	105.163	11.120	282.569	560.228
Fíggjarstovnar	211.371	401	1.109	114.863	3.473	331.218
Detailkundar	251.584	50.349	164.907	368.778	874.453	1.710.072
Vinnuvirki o.a.	287.508	140.550	250.847	738.653	1.427.178	2.844.736
Trygd við veð í fastari ogn	621.928	25.802	31.776	259.373	2.356.950	3.295.828
Eftirstøður ella trot	11.536	24.142	8.788	54.290	173.704	272.459
Aðrar ekspóningar, herundir aktiv uttan mótpart	245.361	2.569	0	0	0	247.930
Lánsbrøv (covered bonds)	0	0	0	0	0	0
Partabrøv	35.323	0	0	0	0	35.323
Háváða ekspóningar	19.147	4.293	40.728	11.124	8.091	83.384
Íalt	2.506.088	378.110	655.725	1.571.683	5.499.445	10.611.051

5.2.3 Mishald og virðisminkað áogn

Hesin partur lýsir mishald og virðisminkaða áogn.

Talvan niðanfyri vísir váðavektaðar ekspóneringar, sum eru í eftirstøðu > 90 dagar, umframt útlán har niðurskriving er framd. Ekspóneringin er sundurgreinað á vinnugreinar, har býtið millum privat og vinnu eisini framgongur.

Talva 9: Mishildin og virðisminkað áogn býtt á vinnur í tkr.

Vinnugreinar	Ekspónering í mishildnari áogn (>90 dagar)	Ekspónering í virðisminkaðari áogn	Niðurskrivingar/ burturleggingar ultimo árið	Útreiðsluførdar upphæddir viðvíkjandi virðisjavnun og niðurskrivingum/ burturleggingum í tíðarskeiðinum
Almennir myndugleikar	0	0	12.751	1.845
Landbúnaður, veiða, skógbrúk og fiskarí	0	3.722	10.382	-6.152
Framleiðsla og ráevnisvinna	613	56.963	55.764	10.514
Streymsveiting o.l.	0	0	0	0
Byggivirksemi	609	6.279	16.373	3.477
Handil	5.159	24.936	13.441	-3.180
Flutningur, matstovu- og hotelvirksemi	0	8.924	42.715	-10.134
Kunning og samskipti	0	180	614	-1.023
Fíggar- og tryggingarvirksemi	0	726	4.604	16.790
Fastogn	0	4.769	11.232	575
Aðrar vinnur	127	5.442	1.989	-2.328
Íalt Vinna	6.508	111.942	157.115	8.541
Privat	20.938	115.565	45.011	-25.376
Íalt	27.446	227.507	214.877	-14.990

Av tí at nærur allar ekspóneringar hoyra til føroyska marknaðin, verður ikki upplýst um landafrøðiliga býtið av mishildnari og virðisminkaðari áogn.

Talvan niðanfyrir vísir gongdina í niðurskrivingum.

Talva 10: Flytingar á virðisminkaðari áogng orsakað av virðisjavningum og niðurskrivingum í tkr.

	Støði 1 niðurskrivingar/ burturleggingar		Støði 2 niðurskrivingar/ burturleggingar		Støði 3 niðurskrivingar/ burturleggingar		Niðurskrivingar/ burturleggingar á ogn hjá peninga- stovnum	
	Garanti- Útlán	debitorar	Garanti- Útlán	debitorar	Útlán	Garanti- debitorar	Útlán	debitorar
Samlaðar niðurskrivingar/burturleggingar primo	96.818	15.339	21.364	66	159.379	4.569	218	0
Niðurskrivingar/burturleggingar í árinum	22.970	283	2.650	283	15.197	1.213	3.159	
Afturføring av niðurskrivingum/burturleggingum gjørdar í undanfarnum roknskaparárum, har tað ikki longur er OIK ella virðisminkanin er minkað	-12.496	-4.375	-1.457	-67	-34.830	-481	-126	
Staðfest tap, áður niðurskrivað					-74.798			
Samlaðar niðurskrivingar/burturleggingar ultimo uppá útlán og garantidebitorar	107.292	11.246	22.556	282	64.948	5.300	3.251	0

5.2.4 Fíggjarligar trygdir

Bankin brúkar útbygda háttin fyrir fíggjarligar trygdir til kredittváðalækking, tá solvensprosentin verður uppgjørt.

Netting verður hvørki nýtt í javnanum ella uttan fyrir javnan.

Talvan niðanfyrir vísir eksponeringsbólkar, har fíggjarligar trygdir verða nýttar til kredittváðalækking.

Talva 11: Fíggjarligar trygdir í tkr.

Eksponeringsbólkar	Eksponering eftir virðisjavnan	Fíggjarligar trygdir eftir útbygdu hátti	Garanti og kredittderivat
Stjórnir ella tjóðbankar	659.702	0	0
Lokalir myndugleikar	570.171	171	0
Almennir stovnar	560.228	0	0
Fíggjarstovnar	331.218	0	0
Detailkundar	1.710.072	51.330	0
Vinnuvirki o.a.	2.844.736	35.893	0
Trygd við veð í fastari ogn	3.295.828	0	0
Eftirstøður ella trot	272.459	2.328	0
Aðrar eksponeringar, herundir aktiv uttan mótpart	247.930	0	0
Lánsbrøv (covered bonds)	0	0	0
Partabrøv	35.323	0	0
Háváða eksponeringar	83.384	1.480	0
Íalt	10.611.051	91.201	0

5.3 Mótpartsváði – avleidd fígjaramboð

Mótpartsváði er váðin fyri fígjarligum missi orsakað av, at ein mótpartur misrækir sínar skyldur í sambandi við eina fígjarliga avtalu.

Efnasta felag í bankasamtakinum við mótpartsváða uppgjörður eftir CRR grein 439 pr. 31.12.2021 var Betri Banki P/F.

Betri Banki P/F nýtir marknaðarvirðisháttin til at uppgera stóddina á eksponeringini og váðavektan fyri avleidd fígjaramboð.

Fastsetan av eksponeringsvirði við marknaðarvirðisháttinum fyri mótpartsváða fylgir niðanfyri standandi hátti:

- Allar avtalur verða uppgjörðar til marknaðarvirði, og allar avtalur við positivum virði verða tiknar við.
- Nominella virði á høvuðsstólinum í avtalu ella undirliggjandi virði verður faldað við prosentsum ásettir í CRR, sum gevur møguligu framtíðar kreditteksponeringina.
- Samlaða virðið av positivu marknaðarvirðinum og møguligum framtíðar kreditteksponeringum gevur samlaða eksponeringsvirðið uppá mótpartar.

Tá avtala verður gjørd við mótpart um avleidd fígjaramboð verður tryggjað, at Betri Banki P/F ikki fer upp um møguliga kredittavmarking.

Avmarkingar í fígjarligum avtalum við kundar í eksponeringsbólkunum vinnuvirkir og detailkundar verða viðgjørðar í samsvari við vanligu kredittmetingina av kundum.

Bankin hevur ikki sett meira kapital av til at dekkja mótpartsváða í uppgjörðini av nøktandi grundkapitali, annað enn tað, sum er partur av Súlu I kravinum í 8+ modellinum.

Positivt marknaðarvirði á avleiddum fígjaramboðum v.m. eftir CRR fyriskipanini, grein 273, stk. 8 var 2,4 mió. kr. við ársenda 2021.

Virðið á samlaða mótpartsváðanum uppgjørt eftir marknaðarvirðisháttinum fyri mótpartsváða eftir CRR fyriskipanini, grein 274 var 3,8 mió. kr.

5.4 ECAI

Betri Banki P/F hevur valt at nýta Standard & Poor's Ratings Services sum kredittmetingarveitara (ECAI). Bankin brúkar Skandinavisk Data Center (SDC) sum dátumiðstöð. SDC fær uttanháysis kredittmetingar frá Standard & Poor's Ratings Services umvegis SIX Financial. Tað verða stöðugt gjørðar KT-dagføringar av kredittmetingunum frá Standard & Poor's Ratings Services.

SDC hevur umroknað kredittmetingar bólkarnar hjá Standard & Poor's Ratings Services til kredittgóðskustig við at nýta

umrokningartalvu frá Fíggjareftirlitinum. Hvørt kredittgóðskustig verður knýtt at eini vekt, sum eksponeringarnar í teimum einstøku kredittgóðskustigunum skulu vektast við, tá váðavektaðu eksponeringarnar verða roknaðar eftir standardháttinum fyri kredittváða sambært CRR fyriskipanini, grein 111-134.

Talvan niðanfyri vísir umrokningina, sum Fíggjareftirlitið ger av kredittmetingarbólkunum hjá Standard & Poor's Ratings Services til kredittgóðskustig.

Talva 12: Umrokningartalva frá Fíggjareftirlitinum

Kredittgóðskustig	Standard & Poor's kredittmetingarbólkar	Eksponering móti vinnufyrirtøkum	Eksponering móti stjórnnum ella tjóðbankum
1	AAA til AA-	20%	0%
2	A+ til A-	50%	20%
3	BBB+ til BBB-	100%	50%
4	BB+ til BB-	100%	100%
5	B+ til B-	150%	100%
6	CCC+ og lægri	150%	150%

Talvan niðanfyri vísir eksponeringsbólkar, har kredittmetingar frá Standard & Poor's eru nýttar.

Talva 13: ECAI eksponering í tkr.

Eksponeringsbólkar	Eksponering eftir vektan við áðrenn váðavektan	Eksponering eftir vektan við kredittgóðskustigi
Stjórnir ella tjóðbankar	52.395	0
Lokalir myndugleikar	404.461	0
Almennir stovnar	0	0
Fíggjarstovnar	298.964	59.793
Detailkundar	0	0
Vinnuvirki o.a.	0	0
Trygd við veð í fastari ogn	0	0
Eftirstøður ella trot	0	0
Aðrar eksponeringar, herundir aktivuttan mótpart	0	0
Lánsbrøv (covered bonds)	0	0
Partabrøv	0	0
Háváða eksponeringar	0	0
Íalt	755.821	59.793

06

Marknaðarváði

6 Marknaðarváði

Marknaðarváði er váðin fyri, at marknaðarvirðið á ymiskum ognum og skuld, og møguligum øðrum fíggjarligum tólum, broytist orsakað av broytingum í marknaðarviðurskiftum.

At átaka sær marknaðarváða er ein natúrligur partur av virkseminum hjá feløgnum í Betri samtakinum.

Niðanfyri verður marknaðarváðin í bankasamtakinum, sum upplýsingarkrøvini í CRR fyriskipanini eru galdandi fyri, lýstur.

6.1 Málsetningur og váðapolitikkur

Nevndin í Betri P/F og nevndin í Betri Banka P/F hava samtykt marknaðarváðapolitikkir, sum taka støði í *Lov om finansiel virksomhed og Bekendtgørelse nr. 902 af 13. juli 2015 for Færøerne om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.* Politikkirnir áseta tær grundreglur, ið eru galdandi fyri, hvussu feløgin handfara marknaðarváða við atliti til virkissskipan felagsins, arbeiðsøki og innanfyri teir karmar, ið Fíggjareftirlitið hevur ásett.

Marknaðarváðapolitikkirnir og markvirðir, sum framganga í politikkunum, verða endurskoðað í minsta lagi einaferð árliga.

Marknaðarváðin verður býttur upp í rentuváða, partabrævaváða, gjaldoyraváða og aðrar prísváðar.

6.1.1 Rentuváði

Rentuváði er váðin fyri tapum orsakað av broytingum í marknaðarrentum.

Størsti rentuváðin liggur í goymsluni av fastforrentaðum lánsbrøvum, sum innan ávís mörk verður tillagaður í mun til rentuútlitini. Rentuváðin á lánnum við fastari rentu verður sum meg-inregla avdekkaður.

6.1.2 Partabrævaváði

Partabrævaváði er váðin fyri tapum orsakað av broytingum í partabrævakursum. Partabrævaváðin verður umsitin við at stýra og fylgja partabrævagoymsluni neyvt.

6.1.3 Gjaldoyraváði

Gjaldoyraváði er váðin fyri tapum orsakað av broyttum gjaldoyrakursum.

Betri Banki P/F ger gjaldoyraváða upp samsvarandi gjaldoyraváða 1 og gjaldoyraváða 2 hjá Fíggjareftirlitinum.

6.1.4 Annar prísváði

Annar prísváði er váðin fyri tapum orsakað av broyttum marknaðarprísum á øðrum aktivum enn teimum nevnd omanfyri, td. broytingum í rávøruprísum. Bankasamtakið hevði við ársenda 2021 ongan váða á hesum øki.

6.2 Fráboðanir og arbeiðsbýti

Marknaðarváðapolitikkurin ásetur ábyrgdarbýti viðvíkjandi váðatøku, eftirliti og fráboðan til nevnd og stjórn.

Nevnd og stjórn í feløgnum fáa regluliga kunning um marknaðarváðan, har hesin verður samanborin við markvirðini, sum eru ásett í politikinum og heimildum til stjórn. Fíggjardeildin hevur ábyrgdina fyri hesi kunning.

Betri Markets og Fíggjardeildin í Betri Banka P/F hava vegna stjórn dagligu ábyrgdina av gjaldføri, virðisbrævagoymsluni og gjaldoyragoymsluni í Betri Banka P/F og Betri P/F. Við hesum hava Betri Markets og Fíggjardeildin eisini ábyrgdina av, at marknaðarváðin lýkur treytirnar, sum eru útgreinaðar í heimildum frá nevnd til stjórn í ávikavist Betri Banka P/F og Betri P/F.

6.3 Marknaðarváðaeksponeringar

Niðanfyri verða marknaðarváðaeksponeringar pr. 31.12.2021 lýstar. Hesar fevna um váðavektaðar eksponeringar við marknaðarváða, umframt eksponeringar í virðisbrøvum, sum ikki eru partur av handilsgoymsluni, og rentuváða uttan fyri handilsgoysmluna.

6.3.1 Váðavektaðir postar við marknaðarváða

Solvenskrøvini til teir ymisku váðarnar undir marknaðarváða eru lýst í talvuni niðanfyri.

Talva 14: Váðavektaðar eksponeringar við marknaðarváða í tkr.

	Váðavektaðir postar	Kapitalkrav (8%)
Lánsbrøv	560.292	44.823
Partabrøv	504.744	40.379
Íløguprógv	1.086.168	86.893
Gjaldoyra	224.415	17.953
CVA	8.289	663

6.3.2 Virðisbrøv uttan fyri handilsgoysmluna

Eksponeringar í virðisbrøvum, sum ikki eru partur av handilsgoysmluni, fevna um sektorpartabrøv og virðisbrøv, sum ætlanin ikki er at selja víðari.

Bankasamtakið hevur saman við øðrum fíggjarfyrítøkum keypt partabrøv í sektorfeløgum. Endamálið við hesum sektorfeløgum er at stuðla virkseminum innan KT, gjaldsmiðlan, íløgufeløg osv. Ætlanin er ikki at selja hesi partabrøv, tí luttøka innan hesi sektorfeløg er neyðug fyri at reka virksemi innan fíggjarvinnuna.

Fyri fleiri av sektorfeløgnum verða partabrøvini býtt, soleiðis at ognarluturin hjá feløgnum er í samsvari við virkseimið, sum einstaka felagið hevur við sektorfelagið.

Býtið av partabrøvum verður vanliga gjørt við støði í innara virðinum hjá sektorfeløgnum. Samtakið tillagar roknaða virðið á hesum sektorpartabrøvum, tá nýggjar upplýsingar eru, sum bera við sær eina broytta dagsvirðisáseting. Í øðrum sektorfeløgum verða partabrøvini ikki býtt, men verða máld við støði í dagsvirði, sum svarar til innaravirði, ella eftir øðrum góðkendum virðisásetingarhátti.

Talvan niðanfyri vísir eksponeringar í virðisbrøv, ið ikki eru partur av handilsgoymsluni.

Talva 15: Eksponeringar í virðisbrøv, ið ikki eru partur av handilsgoymsluni í tkr.

	Sektor- partabrøv	Lánsbrøv	Partabrøv
Primo goymsla	17.315	209.498	458.684
Tilgongd við keyp	0	109.137	109.066
Tilgongd við umflokking	0	0	0
Ikki staðfestur vinningur/tap	479	-3.531	-16.990
Staðfestur vinningur/tap	-54	-1.197	49.381
Frágongd við sølu	-342	-56.143	-129.492
Við ársenda	17.398	257.764	470.649

Ikki staðfestur vinningur/tap verður tikið við í rakstrarrokn-skapinum og er tí eisini við í kjarnukapitalinum.

6.3.3 Rentuváði uttan fyri handilsgoymsluna

Rentuváðin uttan fyri handilsgoymsluna stavar í størstan mun frá rentuváða á fastrentu út- og innlánnum og goymsluni av lánsbrøvum.

Rentuváðin ella varningurin verður máldur sum væntaða kurs-tapið, um rentukurvin verður flutt 1 prosentstig.

Í sambandi við uppgerð av solvenstørvi í Betri Banka P/F verður eisini mett, um tørvur er á at seta meira kapital av til at dekkja rentuváða.

Við ársenda 2021 hevði bankasamtakið ein rentuváða uttan fyri handilsgoymsluna á 9,4 mió. kr.

07

Gjaldførsváði

7 Gjaldfórisváði

Gjaldfórisváði er váðin, ið stendst av, at munur er á tíðar-bundnum útgangandi og inngangandi gjaldfórisstreymum.

Dótturfelagið, Betri Banki P/F, er sum peningastovnur fevnt av serligum gjaldfóriskrøvum. Av tí sama verður gjaldfórisváðin í størstan mun stýrdur í Betri Banka P/F, og verður hetta lýst niðanfyri.

Fleiri upplýsingar um gjaldfórisváða í Betri Banka P/F eru í váðafrágreiðingini fyri bankan.

7.1 Málsetningur og váðapolitikkur

Nevndin í Betri P/F hevur samtykt gjaldfórispolitik, sum skal tryggja, at móðurfelagið altíð hevur tøkt gjaldfóri, skuldu dótturfeløgini fingið bráðfeingis tørv á kapitali og/ella gjaldfóri. Eisini hevur Betri P/F samtykt tilbúvingarætlan, har tiltøk eru nevnd, sum kunnu setast í verk í eini neyðstøðu, har gjaldfórið er farið niður um ásett mørk.

Nevndin í Betri Banka P/F hevur samtykt gjaldfórispolitik, sum tekur støði í *Lov om finansiel virksomhed og Bekendtgørelse nr. 902 af 13. juli 2015 for Færøerne om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.* Politikkurin ásetur tær grundreglur, ið eru galdandi fyri, hvussu bankin handfer gjaldfórisváða við atliti til virkissskipan bankans, arbeiðsøki og innanfyri teir karmar, ið Fíggjareftirlitið hevur ásett.

Í Betri Banka P/F eru greið krøv sett til dagliga gjaldfórið og uppgerð av gjaldfórisváðum. Tilbúvingarætlan er somuleiðis gjørd, har tiltøk eru nevnd, sum kunnu setast í verk í eini neyðstøðu, har gjaldfórið er farið niður um ásett mørk.

Betri Banki P/F sær fylgjandi sum gjaldfórisváðar:

- At útreiðslur til gjaldfórisútvegan økjast munandi
- At manglandi fígging forðar bankanum í at varðveita góðkenda virkisgrundarlagið
- At bankin ikki lýkur sínar gjaldsskyldur grundað á manglandi fígging

Gjaldsfórispolitikur bankans er at hava eitt gjaldfóri, sum er væl omanfyri lógarásetta minstakravið. Bankin skal lúka ásetingina í CRR um, at peningastovnar skulu hava eitt gjaldfóri (LCR) á í minsta lagi 100. Í hesum sambandi er í gjaldfórispolitikki bankans ásett, at LCR altíð skal vera í minsta lagi 125. Betri Banki hevði við ársenda eitt LCR á 176,3. Í fylgiskjali 3 í váðafrágreiðingini fyri bankan eru nærri upplýsingar um LCR.

7.2 Fráboðanir og arbeiðsbýti

Gjaldsfórispolitikurin í ávikavist Betri P/F og Betri Banka P/F ásetur ábyrgdarbýtið viðvíkjandi váðatøku, eftirliti og fráboðan til stjórn og nevnd.

Nevnd og stjórn í feløgnum fáa regluliga uppgerð yvir gjaldfórisstøðuna, har hendan verður samanborin við markvirðini, sum eru ásett í politikinum og heimildum til stjórn.

Í Betri Banka P/F hevur Betri Markets vegna stjórn dagligu ábyrgdina av gjaldfórinum. Eisini hevur Betri Markets dagliga eftirlitið við gjaldfórinum og gjaldfórisframskriving. Hetta verður gjørt við grundarlagi í kendum framtíðar útgangandi og inngangandi gjaldsstreymum.

Fíggjardeildin hevur ábyrgdina av dagligari og mánaðarligari gjaldfórisrappoteri og hevur í tí sambandi eftirlit við, at feløgini hava nøktandi gjaldfóri.

7.3 Veðsett ogn

Betri Banki P/F bindur í ávísan mun ogn í sambandi við trygd, sum verður veitt øðrum fíggjarstovnum. Nærri upplýsingar um veðsetta ogn sambært CRR, grein 443 eru í váðafrágreiðingini fyri Betri Banka P/F.

08

Rakstrarváði

8 Rakstrarváði

Rakstrarváði er váðin, sum stendst av óskynsemi, manglandi innanhýsis mannagongdum, menniskjaligum mistøkum, skipanarvillum ella av hendingum uttaneftir, íroknað lögfrøðiligar váðar.

Niðanfyrri verður rakstrarváðin í bankasamtakinum, sum upplýsingarkrøvini í CRR fyriskipanini eru galdandi fyri, lýstur.

8.1 Málsetningur og váðapolitikkur

Nevndin í Betri P/F og nevndin í Betri Banka P/F hava samtykt rakstrarváðapolitikkir, sum taka støði í *Lov om finansiel virksomhed og Bekendtgørelse nr. 902 af 13. juli 2015 for Færøerne om ledelse og styring af pengeinstitutter m.fl.* Politikkirin áseta tær grundreglur, ið eru galdandi fyri, hvussu feløgini handfara rakstrarváða við atliti til virkisskipan felagsins, arbeiðsøki og innanfyri teir karmar, ið Fíggjareftirlitið hevur ásett.

Betri P/F sær fylgjandi sum møguligar rakstrarváðar. Vandin fyri fíggjarligum missi orsakað av:

- rakstrarváðum á gjaldføriss-, marknaðarváða- og iløguøkinum
- rakstrarváðum í dótturfeløgum
- rakstrarváðum í leiðsluni
- manuelligum mannagongdum, leiðreglum og/ella góðsku av hesum
- manglandi innanhýsis kontrollum
- vantandi samanrenning, støðufesti og nýtleika í kt-skipanum
- rakstrarváðum í sambandi við útveittar tænastrur
- manglandi tryggging
- manglandi starvsfólkaførleikum í mun til margfeldi av uppgávuni
- manglandi fysiskari trygd

Øktur váði kann eisini standast av:

- broytingum í virkisgrundarlagnum
- bygnaðarbroytinum
- íverksetan av kt-skipanum, herundir broytingum í útveiting av kt-rakstri

8.2 Fráboðanir og arbeiðsbýti

Rakstrarváðapolitikkurin ásetur framferðarhátt, skráseting og fráboðanarskyldu.

Rakstrarváðin verður stýrdur við mannagongdum og innanhýsis eftirlitsskipan, sum eru gjørd við atliti at tryggja skilabestu arbeiðshættir. Minkað verður um rakstrarváða m.a. við at hava skilnað millum útinnan av arbeiði og eftirliti við arbeiði.

Feløgini hava mannagongdir fyri skráseting og rapportering av rakstrarhendingum. Starvsfólk hava ábyrgd av at boða

viðkomandi leiðara og Risk Management frá rakstrarhendingum. Risk Management skrásetur hendingar og kunnar stjórn um hesar.

8.3 Rakstrarváðadecksponeeringar

Tað slepst ikki undan rakstrarváðum, men rakstrarváðar kunnu avmarkast. Tað verður regluliga eftirkannað um váðar, sum kunnu hava neiliga ávirkan á feløgini, taka seg upp. Arbeitt verður støðugt við at menna og styrkja váðastýringina í feløgnum, t.d. við at styrkja og endurskoða mannagongdir og eftirlit, at tryggja skjalfesting, stýra broytingum og skráseta, fráboða og eftirmeta váðar.

Kt-skipanir í Betri Banka P/F eru hýstar á SDC og Elektron. Ein árlig váðagreining verður framd av øllum týðandi kt-skipanum fyri at lýsa, hvørja handilsliga ávirkan váðin hevur á Betri Banka P/F.

Bankasamtakið nýtir basisindikatorháttin til uppgjørd av kravinum um nøktandi grundkapital fyri rakstrarváða. Við ársenda 2021 var rakstrarváðin 654 mió. kr., sum svarar til eitt kapitalkrav á 52 mio. kr.

Betri Banki P/F ger leypandi metingar av kapitalkravinum í sambandi við rakstrarváða. Um kapitalkravið verður mettt at vera hægri enn súlu I kravið á 8%, verður hetta viðgjørt í metingini av solvenstørvinum (ICAAP).

09

Tryggingarvirksemi

9 Tryggingarvirksemi

Samtakið rekur bæði skaðatryggingar-, lívstryggingar- og pensjónsvirksemi og tekur mestsum öll slög av tryggingum til privat og vinnu, bæði á sjógví og á landi. Lóg um tryggingarvirksemi ásetur, at skaðatrygging og lívstryggingarvirksemi mugu ekki rekast í sama felagi. Betri Trygging P/F rekur skaðatryggingarvirksemi, meðan Betri Pensjón P/F rekur lívstryggingar- og pensjónsvirksemi.

Í hesum parti verður kapitalur, solvenstørvur og tryggingarvæði í Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F lýstur.

Fleiri upplýsingar um tryggingarvirksemið eru í ársfrásagnunum hjá dótturfeløgnum, Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F.

9.1 Kapitalur og solvenstørvur

Við áseting í § 81 í Lóg um tryggingarvirksemi skulu nevnd og stjórn í Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F tryggja, at feløgini hava nøktandi grundkapital og hava innanhýsis skipanir til váðameting og váðastýring. Uppgerðin av grundkapitalinum hjá Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F er ásett í kunngerð um at gera upp grundarfæfeingi (Basiskapital) fyri tryggingarfeløg.

Individueili solvenstørvurin ger upp kapitalkravið fyri feløgini við stóði í váðunum, sum feløgini hava. Individueili solvenstørvurin skal gerast upp regluliga og fráboðast Tryggingareftirlitinum hvønn ársfjórðing.

Sum fastur tóttur í váðastýringini eyðmerkja og greina nevndirnar minst eina ferð um árið allar týðningarmiklar váðar hjá feløgnum. Fyri hvønn váðabólk verður ásett eitt kapitalkrav, sum nýtt verður í sambandi við uppgerð av individueila solvenstørvinum. Váðametingin í ávikavist Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F er í høvuðsheitum grundað á politikkir, sum hvørt ár verða viðgjørdir og góðkendir av viðkomandi nevnd.

Niðanfyri er uppgerð av grundkapitali og solvenstørvum hjá ávikavist Betri Trygging P/F og Betri Pensjón P/F pr. 31.12.2021.

Talva 16: Grundkapitalur og solvenstørvur í Betri Trygging P/F í tkr.

Uppgerð av grundkapitali

Eginpeningur	789.726
Immateriellar ognir	0
Diskontering	2.518
Útsett skattaogn	1.731
Uppskot um vinningsbýti	100.000
Grundkapitalur	685.477
Individueillur solvenstørvur	229.444

Individueili solvenstørvurin hjá Betri Trygging var 229,4 mió. kr. við árslok 2021. Yvirdekningurin í mun til individueila solvenstørvin var 456,0 mió. kr.

Talva 17: Grundkapitalur og solvenstørvur í Betri Pensjón P/F 31.12.2021 í tkr.

Uppgerð av grundkapitali

Eginpeningur	82.907
Immateriellar ognir	0
Útsett skattaogn	86
Uppskot um vinningsbýti	1.600
Grundkapitalur	81.221
Kapitalkrav	27.514

Individueili solvenstørvurin hjá Betri Pensjón P/F var 18,2 mió. kr. við árslok 2021, sum er minni enn minstakravið til grundkapital. Tí er minsta kravið til grundkapital á 27,5 mió. kr. galdandi kapitalkrav hjá Betri Pensjón P/F. Yvirdekningurin í mun til kapitalkravið var 53,7 mió. kr. við ársenda 2021.

9.2 Tryggingarváði

Tryggingarváði er váðin fyri fíggjarligum missi við at reka tryggingarvirksemi.

Tryggingarváðin kann bítast upp í tryggingargjaldsváða, tiltaksváða og lívstryggingarváða. Tryggingargjaldsváðin er váðin fyri, at útreiðslur til skaðar og kostnað eru hægri enn tryggingargjældini. Tiltaksváðin er váðin fyri, at framtíðar útgjöld víkja týðandi frá tí, sum er avsett. Lívstryggingarváðin er knýttur at gongdini í deyðstítleika og avlamistítleika v.m.

Endamálið við at stýra tryggingarváðunum er at tryggja, at feløgini reka eitt lønandi tryggingarvirksemi, og at tryggingarváðin er avmarkaður til eitt støði, har eingin stórir skaði ella vánaligt skaðaar kann minka avgerandi um kapitalgrundarlagið hjá felagnum.

9.2.1 Roknaður tryggingarváði

Tryggingarváðin pr. 31.12.2021 er gjørdur upp sum váðin fyri ymisku tryggingarváðarnar, soleiðis sum teir eru gjørdir upp í sambandi við uppgerðina av individuella solvenstørvinum.

Talva 18: Tryggingarváðin hjá Betri Trygging P/F í mió. kr.

Tryggingarváði

Tryggingargjalds- og skaðavsetingarváði	104,4
Katastrofuváði	67,2
Diversifikatiónsvirknaður	34,0
Tryggingarváði	137,6

Talva 19: Tryggingarváðin hjá Betri Pensjón P/F í mió. kr.

Tryggingarváði

Livitiðarváði	2,4
Váði á sjúkra- og vanlukku trygging	2,3
Diversifikatiónsvirknaður	1,8
Tryggingarváði	2,9

10

Fylgiskjøl

Fylgiskjal 1: Gearingsgrad upplýsingarskema

Summary reconciliation of accounting assets and leverage ratio exposures

	Applicable amounts
1 Total assets as per published financial statement	12.247.920.802
2 Adjustment for entities which are consolidated for accounting purposes but are outside the scope of regulatory consolidation	
3 (Adjustment for fiduciary assets recognised on the balance sheet pursuant to the applicable accounting framework but excluded from the leverage ratio exposure measure in accordance with Article 429(13) of Regulation (EU) No 575/2013 "CRR")	
4 Adjustments for derivative financial instruments	8.241.365
5 Adjustments for securities financing transactions "SFTs"	
6 Adjustment for off-balance sheet items (i.e. conversion to credit equivalent amounts of off-balance sheet exposures)	1.116.020.128
EU-6a (Adjustment for intragroup exposures excluded from the leverage ratio exposure measure in accordance with Article 429 (7) of Regulation (EU) No 575/2013)	
EU-6b (Adjustment for exposures excluded from the leverage ratio exposure measure in accordance with Article 429 (14) of Regulation (EU) No 575/2013)	
7 Other adjustments	-872.633.237
8 Total leverage ratio exposure	12.499.549.057

Leverage ratio common disclosure

	CRR leverage ratio exposures
On-balance sheet exposures (excluding derivatives and SFTs)	
1 On-balance sheet items (excluding derivatives, SFTs and fiduciary assets, but including collateral)	12.247.920.802
2 (Asset amounts deducted in determining Tier 1 capital)	-872.633.237
3 Total on-balance sheet exposures (excluding derivatives, SFTs and fiduciary assets) (sum of lines 1 and 2)	11.375.287.565

Derivative exposures

4 Replacement cost associated with all derivatives transactions (i.e. net of eligible cash variation margin)	0
5 Add-on amounts for PFE associated with all derivatives transactions (mark-to-market method)	8.241.365
EU-5a Exposure determined under Original Exposure Method	
6 Gross-up for derivatives collateral provided where deducted from the balance sheet assets pursuant to the applicable accounting framework	
7 (Deductions of receivables assets for cash variation margin provided in derivatives transactions)	
8 (Exempted CCP leg of client-cleared trade exposures)	
9 Adjusted effective notional amount of written credit derivatives	
10 (Adjusted effective notional offsets and add-on deductions for written credit derivatives)	
11 Total derivative exposures (sum of lines 4 to 10)	8.241.365

		CRR leverage ratio exposures
SFT exposures		
12	Gross SFT assets (with no recognition of netting), after adjusting for sales accounting transactions	0
13	(Netted amounts of cash payables and cash receivables of gross SFT assets)	0
14	Counterparty credit risk exposure for SFT assets	0
EU-14a	Derogation for SFTs: Counterparty credit risk exposure in accordance with Article 429b (4) and 222 of Regulation (EU) No 575/2013	0
15	Agent transaction exposures	0
EU-15a	(Exempted CCP leg of client-cleared SFT exposure)	0
16	Total securities financing transaction exposures (sum of lines 12 to 15a)	0
Other off-balance sheet exposures		
17	Off-balance sheet exposures at gross notional amount	2.415.184.410
18	(Adjustments for conversion to credit equivalent amounts)	-1.299.164.282
19	Other off-balance sheet exposures (sum of lines 17 to 18)	1.116.020.128
Exempted exposures in accordance with CRR Article 429 (7) and (14) (on and off balance sheet)		
EU-19a	(Exemption of intragroup exposures (solo basis) in accordance with Article 429(7) of Regulation (EU) No 575/2013 (on and off balance sheet))	0
EU-19b	(Exposures exempted in accordance with Article 429 (14) of Regulation (EU) No 575/2013 (on and off balance sheet))	0
Capital and total exposures		
20	Tier 1 capital	2.778.243.606
21	Total leverage ratio exposures (sum of lines 3, 11, 16, 19, EU-19a and EU-19b)	12.499.549.057
Leverage ratio		
22	Leverage ratio	22,23%
Choice on transitional arrangements and amount of derecognised fiduciary items		
EU-23	Choice on transitional arrangements for the definition of the capital measure	
EU-24	Amount of derecognised fiduciary items in accordance with Article 429(11) of Regulation (EU) NO 575/2013	0

**Split-up of on balance sheet exposures
(excluding derivatives, SFTs and exempted exposures)**
**CRR leverage ratio
exposures**

EU-1	Total on-balance sheet exposures (excluding derivatives, SFTs, and exempted exposures), of which:	
EU-2	Trading book exposures	3.217.903.204
EU-3	Banking book exposures, of which:	
EU-4	Covered bonds	0
EU-5	Exposures treated as sovereigns	710.528.895
EU-6	Exposures to regional governments, MDB, international organisations and PSE NOT treated as sovereigns	761.323.897
EU-7	Institutions	252.209.948
EU-8	Secured by mortgages of immovable properties	2.695.997.584
EU-9	Retail exposures	1.152.536.583
EU-10	Corporate	2.024.268.197
EU-11	Exposures in default	243.294.227
EU-12	Other exposures (e.g. equity, securitisations, and other non-credit obligation assets)	317.225.030

betri